

FELSŐÖRSI

XII. évfolyam 7. szám 2018. szeptember
Felsőörsi Önkormányzat Kiadványa

Hírmondó

8. Felsőörsi nyolcas

Elő a túrabakancsokkal, jön a nyolcadik (jubileumi) Felsőörsi nyolcas túra!

2018. október 6-án, szombaton várjuk a természetbe vágyókat egy szép őszi kirándulásra! Szokás szerint 8+1 résztávval készülünk. A felsőörsi Civilháztól induló, és ide is érkező túra nyolc résztávja közül az edzettebbeknek ajánljuk a 40 vagy 50 km-es hosszú távot, a kényelmesebbek választhatnak a közepes (30,25, 20 km) vagy a rövidebb túrák (7, 8, 10 km) közül. A legkisebbek a Kerekerdő Kerülő Körtúrán ismerkedhetnek az erdőjárás örömeivel.

Résztáv	Táv	Szintkül.	Szintidő	Indulási idő	Kilátók	Nevezési díj*
Pityorka 7	6,74 km	172 m	3 óra	7.00–9.30	1	800 Ft
Miske 8	7,96 km	160 m	3,5 óra	10.00–14.00	0	800 Ft
Pocca 10	10,6 km	345 m	4 óra	7.00–9.30	3	800 Ft
Halacs 20	18,56 km	505 m	6 óra	8.00–10.00	3	800 Ft
Peszely 25	25,06 km	593 m	6 óra	7.00–10.30	4	900 Ft
Koloska 30	30,29 km	678 m	7,5 óra	7.00–10.30	5	900 Ft
Nosztori 40	43,49 km	1221 m	10,5 óra	8.00–10.30	7	1100 Ft
Felsőörs 50	48,65 km	1346 m	12 óra	7.00–9.00	8	1100 Ft

*3 év alatt a nevezés díjtalan; felsőörsi lakosoknak, valamint 3–14 éves korig 50% kedvezmény jár. Tömegközlekedéssel érkezőknek a jegy ára (legfeljebb a nevezési díj felének erejéig) visszajár!

A Felsőörsi nyolcas túrán résztvevők útvonalvázlatot tartalmazó igazolófüzetet kapnak. Az ellenőrző állomásokon szendvicsekkel, szódával, gyümölcscsel és süteménnyel, a célban (várhatóan a déli óráktól) egytálétellel várjuk a túrázókat. A teljesítőket oklevéllel, a szintidőn belül beérkezőket ezúttal is kitűzővel díjazzuk, és minden induló tárgynyeremény-sorsoláson vesz részt. Környezetbarát túra: kéretik saját poharat hozni! A rajtban kedvezményes áron kapható lesz a túra teljes útvonalát lefedő, **új, 1:30 000 méretarányú turistatérkép.**

Várunk mindenkit a csodálatos őszi Balaton-felvidéki erdőkhöz!
Porold le a bakancsod, és te se maradj ki a jóból!

FELSŐÖRSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ÉS A RENDEZŐGÁRDA

Érdeklődni lehet:

Máthé Tamás: 30-517 92 76, mathetamas@yahoo.com

www.tura.felsoors.hu

4. Kerekerdő-kerülő Körtúra

Táv	Szintkül.	Indulási idő	Szintidő	Nevezési díj*
3,33 km	90 m	9.00–10.00	A cél 13.00-kor zár	200 Ft

*3 év alatt a nevezés díjtalan; felsőörsi lakosoknak, valamint 3–14 éves korig 50% kedvezmény jár. Tömegközlekedéssel érkezőknek a jegy ára (legfeljebb a nevezési díj felének erejéig) visszajár!

A Felsőörsi nyolcas túrával egyidőben, 2018. október 6-án, szombaton, elsősorban gyermekeknek, kisgyermekes családoknak rendezzük meg a Kerekerdő-kerülő Körtúra 3,33 km-es távját, melyen öt ellenőrzőpont, öt feladat várja a vállalkozó kedvű indulókat. A túra célja a kirándulás örömeinek és a falu szép környékének megmutatása a gyerekek számára, akik a sikeres teljesítés után oklevelet és kitűzöt is kapnak. Indulni 9 és 10 óra között lehet, a cél 13.00 órakor zár.

A Kerekerdő-kerülő körtúrát rossz időjárási körülmények között nem rendezzük meg.

FELSŐÖRSI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ÉS A RENDEZŐGÁRDA

Érdeklődni lehet: Máthé Tamás: 30-517 92 76,
mathetamas@yahoo.com, www.tura.felsoors.hu

Önkormányzati hírek

Felsőörs Község Önkormányzatának képviselő-testülete 2018 szeptemberében három alkalommal is ülésezett. A sűrű munkarend oka az induló projektekhez szükséges döntések meghozatalának szükségessége volt.

A szeptember 3-i ülés is azzal kezdődött, hogy átfogó tájékoztatást adtam a képviselők részére az önkormányzat folyamatban lévő projektjeiről.

Így a több településsel konzorciumban „Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben” című pályázatunk megvalósításának előkészítéséről is beszámoltam.

A Felsőörs–Alsóörs kerékpárút építése kapcsán elkezdődött a kerékpárút építéséhez szükséges nem önkormányzati tulajdonú területek megvételére vagy kisajátítására irányuló eljárások. A kerékpárút-építési pályázat keretében szintén elkezdődött a ravatalozó előtti behajtó mellé tervezett köztéri illemhely beszerzésének közbeszerzése. Mindeközben zajlik az illemhely közműrákötéséhez szükséges ivó- és szennyvízrendszer hálózatbővítésének tervezése.

Augusztus végén rendben elkészült a Fő utcai járdaszakaszok felújítása. Az iskolabővítés, tornaterem-építés ügye, mely állami beruházásban fog készülni, még továbbra is húzódik, tudomásom szerint még nem írták ki az (újabb) közbeszerzést.

Második napirendi pontban a testület részletesen tárgyalta és döntött a Miske utca közbeszerzésének eredményéről. A közbeszerzésre az önkormányzat nyolc ajánlattevőt hívott meg, melyek közül három nyújtott be érvényes ajánlatot. Nyertes ajánlattevőnek végül a legalacsonyabb ajánlati árat (bruttó 79 700 709 forint) adó Colas Út Zrt-t hirdette ki a testület. A harmadik napirendi pontban a testület a külterületi közutak fejlesztésére benyújtott pályázatunk ügyét tárgyalta. Az önkormányzat által benyújtott pályázati kérelmünket csak részben támogatták. Az igényelt négy helyett három külterületi gyűjtőút (Hosszú utca, Főszőlői utca, Köveskút-pusztai út) fejlesztésére 73 015 358 Ft-ot nyertünk 85%-os intenzitás mellett, vagyis minimum 12 885 070 Ft önkormányzati önrész szükséges a pályázati kiírás szerint. Döntés született a projektvezető megbízásáról, valamint arról, hogy a műszaki tartalom áttekintését követően tájékoztató ajánlat(ok) szükséges(ek) ahhoz, hogy a képviselő-testület dönteni tudjon a projekt megvalósíthatóságáról.

A következőkben a testület elfogadta a DRV Zrt. által javasolt, a szennyvíz- és ivóvízhálózatra minden évben újra betervezett ún. gördülő fejlesztési tervet.

A következő napirendi pontban a képviselő-testület lezárta a rendezési terv módosításának partnerségi egyeztetését és az állami főépítésztől záró véleményt kér. Ez a módosítás a Bárókerti ingatlanulajdonosok kérelmére az építési övezet szabályainak olyan irányú módosítását szorgalmazta, mely a jövőben nem engedi a Bárókertekben négylakásos társasházak egy telken belüli megépítését.

A következőkben a testület jóváhagyta a Fenyves utca déli részének belterületbe vonást megelőző telekalakítását.

A Táncsics Mihály utcában lakók által a csapadékvíz-elvezetés fejlesztésére irányuló kezdeményezésre a képviselő-testület azon az állásponton volt, hogy a legfontosabb és legsürgetőbb, hogy az utcában lakók az ingatlanukon keletkező csapadékvíz utcára történő kivezetését szüntessék meg. Az önkormányzat várhatóan a következő ciklusban tud foglalkozni a Kisperjési településrész csapadékvíz-elvezetésének problémájával. Addig is a meglévő, 2000-es évek elején készült terveket felül kell vizsgálni. Utolsó napirendi pontként a fontosabb önkormányzati eseményekről szóló tájékoztatómban elmondtam, hogy folyamatban van az összes kül-

területi utca utcanévtáblákkal való el látása, valamint a Bárókerti új belterületi utcáké is.

Július 20-át követően koncertfelvétel zajlott az Árpád-kori templomunk műemlékorgonáján. Az CD kiadványhoz engedélyt kértek címerünk feltüntetésére, melyet az idevonatkozó rendeletünk szerint adtam meg.

Kovácsné Bognár Gabriella tagintézmény-vezető jelezte, hogy az iskola minden eddigénél magasabb (70 fő) gyermeklétszáma miatt szükséges az étkező átrendezése, illetve ennek érdekében 150.000 Ft értékben új asztalok (és székek) beszerzése. Az asztalok beszerzésére a keret az önkormányzat költségvetésében átcsoportosítással biztosítható.

Szeptember 10-én a testület ismét, ezúttal rendkívüli ülést tartott. A rendkívüli ülésen elsőként a faluház felújítására indított közbeszerzés lezárásaként a LOREDIKO & Partners Kft-t 71 006 109 forintos ajánlatával nyertesnek nyilvánította. A felújításra az önkormányzat mintegy 40 millió forintot nyert. A hiányzó részt az önkormányzat saját költségvetéséből biztosítja.

Második napirendi pontként a bölcsőde építésére indított közbeszerzés lezárásaként a LOREDIKO & Partners Kft-t 120 171 200 forintos ajánlatával nyertesnek nyilvánította. Mint ismeretes a belügyminisztérium, országgyűlési képviselőnk, Kontrát Károly államtitkár Úr közbenjárásának köszönhetően a bölcsőde építésére 95 millió forint támogatást nyújt az építkezéshez. A hiányzó részt az önkormányzat saját költségvetéséből biztosítja.

Harmadik, egyben utolsó napirendi pontként a képviselők döntöttek arról, hogy idén is csatlakozunk a Bursa Hungarica ösztöndíj programhoz, melynek köszönhetően a felsőörsi lakcímmel rendelkező felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók önkormányzatunknál ösztöndíjat igényelhetnek. Az erről szóló részletes felhívás várhatóan újságunk következő számában és hamarosan önkormányzatunk honlapján is olvasható lesz.

Szeptember 24-én az önkormányzat képviselő-testülete ismét ülésezett. Első napirendi pontként a testület módosította a rendezési tervet a fentebb részletezett módon, vagyis szeptember 26-tól csökkent az egy ingatlanon belül kialakítható lakóegységek száma.

Második napirendi pontként a testület módosította költségvetési rendeletét, ahogy az negyedévente minden önkormányzat számára kötelező. Harmadik napirendi pontként pedig hosszú idő óta újból tárgyalta a Felsőörs–Lovas összekötő ivóvízvezeték építésének engedélyezési ügyét. Az ügy ugyanis újabb fordulatot vett, miszerint a környezetvédelmi hatóság elvi hozzájárulását adta a vezeték megépítéséhez. Mivel ezt az önkormányzat a tervezett formában továbbra sem támogatja, a döntést újból (másodszorra) megfellebbezzük.

A nyílt képviselő-testületi ülések részletes jegyzőkönyveit községünk honlapján (www.felsoors.hu) az 'Önkormányzat' -> 'Jegyzőkönyvek' menüpont alatt olvashatják.

Új sorozat! Szeretettel köszöntjük újságíróink között Vicát, aki a Szőlőhegyi krónikák után, most új, de hasonló témában jelentkezik rendszeresen a Hírmondóban. Kérem az olvasókat, fogadják szeretettel írásait! (A szerkesztő)

Nekem a Balaton...

(a sorozat első részét Zsófinak ajánlom)

Kedves Olvasók, kedves leendő Ismerősök és Barátok!

Nem gondoltam volna, hogy amikor néhány nappal ezelőtt merő véletlenségből betévedtem a könyvtárba (valójában épp egy mosdót kerestem), akkor a sors és Anca hirtelen támadt szeszélye folytán a Hírmondó friss krónikásaként távozom majd onnan. De hát ilyenek ezek a könyvtárak, csupa izgalmas történettel vannak tele.

Bár rendkívül megtisztelő a feladat, közben mégis szomorú vagyok: Zsófi távozása nem kizárólag azt jelenti számomra, hogy ezentúl minden hónapban legalább egy, körömrágyva átvirrasztott éjszakát fogok azzal tölteni, hogy nektek valamilyen érdekes és értékes olvasmánnyal szolgálhassak, hanem azt is, hogy egy nagyon régi és kedves ismerősöm, gimnáziumi évfolyamtársam „veszíttem” el egy olyan új élet küszöbén, amikor az embernek mindennél nagyobb szüksége van barátokra, akiket ismer, és akik ismerik őt.

Mit mondhatnék bemutatkozásként? Kárpáti-Zergi Évának hívnak, de a családom, az ismerőseim, a kollégáim, és általában véve mindenki más is Vicának szólít. Kivéve persze a lányaimat, akiknek egyszerűen Anya vagyok. Ez utóbbi a munkaköri beosztásomat is elég jól leírja – anya –, habár 15 éve űzött szakmámat, az újságírást a kicsik születése után sem adtam fel. Szöveget írni szerencsére otthon is lehet, legfeljebb még annál is kevesebbet alszik az ember lánya, mint amennyi főállású szülőként egyébként kijut neki.

Mindenem az olvasás, szuperképességem, hogy bármilyen rám bízott problémát megoldok, azt is, ami tényleg lehetetlennek tűnik, cukorral eszem a káposztás tésztát és folyamatosan éneklek. Utóbbi szigorúan csak magamban, merthogy elképesztően hamis vagyok, úgyhogy azt biztos nem fogtok sohasem hallani.

Habár a Bükk-hegység lábánál jöttem a világra, mégsem tartom magam igazi patrióta borsodi lánynak. Ennek meg is van az oka: csak a szüleim származtak el az ország északkeleti végébe, nagyszüleim még a Balatonhoz közel születtek és éltek. Apai ágon a családunk évszázadok óta jóformán ki sem tette a lábát a Káli-medencéből, és mire megismerkedtem a férjemmel, bennem is kitörölhetetlen nyomot hagyott vagy kéttucatnyi forró, illatos kővágóörsi nyár emléke.

Minden porcikám, a szívem, az eszem húzott visszafelé ahhoz a vidékhez, aminél szebbet a világon nem láttam, pedig jártam már számtalan helyen. Sokszor mondtam neki (mármint Gábornak), hogy velem csak akkor tervezzen komolyan, ha szívesen költözik is, mert én képtelen vagyok elképzelni az életemet, a családom, a gyerekeim életét máshol, mint ahol a gyomrom fordul egyet a boldogságtól. Én a Balatonba voltam szerelmes, ő meg belém (másodsorban persze a Balatonba), úgyhogy nem volt kérdés, költözünk-e.

Négy éve már, hogy eladtuk mindenünket, felszámoltuk a korábbi életünk, és – az akkor még csecsemő – nagyobbik lányunkkal rálépünk arra az útra, ami néhány vargabetű után most Felsőörsön fejeződik be végleg.

Zsófi, egyszer azt mondta, nagyon jó lesz itt nekünk. Én ezt nem csak remélem, hanem teljes bizonyossággal tudom. (Ennél jobb csak akkor lenne, ha ők újra itt lennének.) Mindezekről az érzésekről, házépítésről, költözésről, gyerekekről, oviról, munkáról, az életünkről mesélek majd hónapról hónapra, ahogy ő is tette. Na és persze a Balatonról... Ami nekem, nektek, nekünk elsősorban ugyanazt jelenti: a nagybetűs Otthont.

KÁRPÁTI-ZERGI VICA

TANULJ ANGOLUL!!!

- Nyelvizsgára felkészítő klub indul 15 éves kortól

Helyszín: Könyvtár

Időpont: Szerdánként 17.00 óra

Első alkalom: 2018. október 10.

Klubvezető: Catherine Gane

Előzetes jelentkezés a könyvtárban!

A klubfoglalkozás INGYENES!!!

Nyugdíjba ment Erzszi óvó néni

Horváth Istvánné Erzsike 40 évet töltött a pályán ebből 30 évet itt Felsőörsön. Több száz gyermeket nevelt, köztük vannak már családanyák-apák, akik bizonyára szívesen emlékeznek vissza az óvó nénire, a vele töltött közös programokra, kirándulásokra. Becsületes, tisztességes, és

lelkiismeretes munkája mindenki számára követésre méltó. A családi ünnepségen részt vettek óvodásaink, új és régi kollégák, a szülői szervezet vezetője Horváth-Borbély Judit, és az önkormányzat képviselőjében Gyöngy Veronika képviselő asszony. Az egyik szemünk sírt, mert hiányozni fog nekünk, a másik nevet, mert örülünk, hogy megérdemelt pihenését megkezdheti.

Reméljük, hogy gyakran meglátogat bennünket!

Nagyon jó egészséget, és hosszú, boldog nyugdíjas éveket kívánunk neki!

AZ ÓVODA DOLGOZÓI

Szeretettel köszöntjük a felsőörsi iskolában a kis elsősöket!

Cseke Bíborka, Cserhádi Ádám, Dongó Márk, Éles Konrád, Ferencz Flóra, Horváth Róza, Keszthelyi Lilla, Kovács Kíra, Marton Júlia, Molnár-Bereczki Gréta, Nádudvary Hédi, Nagy Bori, Papp Réka, Pásztor Veronika, Pergel Dániel, Szálka Boróka, Varga Enikő, Vellai-Nemes Simon.

TANÍTÓIK: HUIBER ADRIENN ÉS
KOVÁCSNÉ BOGNÁR GABRIELLA

A hamuházak története

Szinte nincs olyan Balaton-felvidéki településünk, ahol ne hallottunk volna hamuházakról. Idők folyamán azonban feledésbe merültek, s legtöbbször nem is tudják mik voltak. Nálunk Felsőörsön csak egy dülő név, illetve az annak közelében épült étterem és vendégház őrzi az emlékét.

A hamu ősi magyar szó, melyet Ázsiából hoztunk magunkkal. A legrégebb magyar nyelvemlékünkben a Halotti beszéd és könyörgésben, amely az 1200-as években íródott ez áll: „isa pur es chomuv vogmuc”.

A 13. századi Magyarországon már virágzó üvegyártás volt, ami hamuzsír nélkül lehetetlen.

Az 1244-es Budai jogkönyvben szerepel a szappan szó, amelynek főzéséhez is hamuzsír szükséges.

Mindezekből tehát világosan kitűnik, hogy a hamu gyűjtése és előállítás, a hamulúg készítése az Árpádok uralkodásának elejére nyúlik vissza. Azonban a hamuzsír szót hasztalan keressük. A hamu, a régi magyar nyelvben akkor is hamu maradt, ha vízben oldották. Csak később a 15–16. században változott meg a helyzet, mikor már körülrással jelezték fajtáit.

Pl. a 16. századi Lugossy-kódex ezt írja: „szőlővessző hamva, nyírfának égetett hamva, rothadt fának hamuja”, vagy egy 1693-as Orvosságos kéziratban ez áll: „Végy fűzfa hamuth...”. Tekintettel arra, hogy nálunk a hamuzsír keresett cikk volt, készítésével sokan foglalkoztak. Gyártása azonban csak ott volt lehetséges, ahol nagy kiterjedésű erdők, szőlők voltak. Magyarország bővelkedett az erdőségekben, de a hamuzsír főzők pazarlóan bántak velük, mert nem a fahulladékot használták csak fel, hanem sokszor az ép fatörzseket is.

Hogy fogalmunk legyen milyen mértékben folyt hazánkban a hamuzsír készítés megemlíthetjük, hogy az 1730-as 40-es években 30.000- 60.000 centner hamuzsír került kivitelre – 1 hordó 7,5–8 centner ürméretű volt – Ebbe nincs beleszámítva az a mennyiség, melyet az ország használt fel. Nálunk főként a bükkfát, tölgyfát, juharfát égették hamuzsírrá, s ebből bőven akadt a Balaton-felvidék erdeiben. Itt a fán kívül készítettek még hamuzsír szőlővesszőből és szőlőtörkölyből is.

Dercsényi János – Bortermesztéséről c. könyvében – megálapítása szerint egy puttony törköly pálinkafőzés után elégetve 18 uncia hamut hagy hátra, melyből 1,5 uncia hamuzsír nyerhető. Egy bécsi mérő fahamuból átlagosan 4 font (61,5 liter) hamuzsír állítottak elő. (1 q hamuért 8, ft. 36 krajcárt fizettek 1766-ban.)

A hamuzsír a kálium-karbonát köznapi neve volt egykoron. Elsősorban fahamuból nyerték, oldata pedig a bőrt sikam-

lóssá tette. A fahamut régebben üvegyártásra, fehérítésre, salétromfőzésre, szappankészítésre, továbbá a berlini kék festék elkészítéséhez, néhány gyógyszer alapanyagaként is használták. Fekete Imre pozsonyi gyógyszerész receptárában is találkozunk vele. A gyűjtemény az 1672-es évvel kezdődött. (Ma az Országos Széchényi Könyvtár Kéziratárában őrzik.) Ebben a receptárban található a „cineris clavelati” szó. A „cineris” szó hamut, a „cineris clavelati” hamuzsírt jelent. Jean Chaptal francia tudós szerint a „clavícula” szőlővessző szóból fejlődött ki. Szerinte tehát a venyige és a törköly elégetéséből készült hamuzsír jelent. Mária Terézia királynő idejében még tervezet is készült a hamuzsír főzés monopóliummá tételére. A királynő az aktákat a helytartótanácsnak küldte meg, akik a monopóliummá tételt nem ajánlották.

Nálunk, Felsőörsön a szőlő birtokosok 1756. április 2-án szereztek tudomást a hegytörvényről, melyet jegyzőkönyvbe másoltak és megválasztották az elöljárókat. Hegybíró: Mórocz Ferenc, nótárius (jegyző) Esztergomi András, valamint 12 hegyesküdtet és 4 hegyemestert. Az elöljárók hamarosan gyeppújást tartottak, majd kötelezték a gazdákat a gyepek rendbetételére. A gyepek a szőlőhegy határát jelentette, ezen belül érvényesült a szőlőhegyi önkormányzat hatalma. A gyepek kapukat hagytak a közlekedés számára. A hegyemesterek fizetéséről a gazdák gondoskodtak. Sokáig 1–1 garast kaptak, később ez 1 pint borra változott. Évente kétszer tartottak közgyűlést: Szent György napján tisztújító gyűlésre került sor a hegybíró pincéjénél, a másik Mindszent napján, amely az újabb év kezdetét jelentette. Rendelkeztek a napszám idejéről (napfelkeltétől számították), béréről (tartás és bor nélkül 8 garas). Aktuális feladatuk volt utak, megyekövek, gyepek kérdése, panaszok, kihágások vizsgálata, parlagok miatti eljárások ügye és erről határozatokat is hoztak. A hegybírótól felelősségteljes döntést vártak, ő köteles volt az esküdtekkel tanácskozni minden határozat előtt. A Hamuház nevű dülőbe kellett behordani a venyigét és törkölyt. Így a környezetvédelem is érvényesült, nem maradt hulladék és kártevő a szőlőkben.

A hamuzsír készítése

Gödört ástak és az ebben összegyűjtött venyigét, törkölyt elégették. Az égetés menetét bunkóütéssel szabályozták. (Az üszkös hamut bunkóval verték szét) A gyártás további fázisait Gergelyffy Andrásnál olvashatjuk: „ezen öszve gyűjtött és takarított hamut szalmával bélelt nagy kádakba tették, majd hideg vízzel béaztatták. Ezután annyi forró vizet vagy gyenge lúgot öntöttek rá, hogy három ujjnyira borítsa a

hamut. 24 óra múlva a kád fenekén levő csapon cseberbe leeresztették a sóval megrakott tiszta lúgot.”

Hamuzsírőző iparunk aztán nyomtalanul eltűnt: a fa fogyott, az ekkor kiadott erdőtörvénnyel is szabályozták a fakitermelést, s így a mesterséges hamuzsírgyártás került előtérbe. A 20. század vegyipara szintetikus termékeket kínál, amelyek azonban nehezen bomló vegyületekkel terhelik meg a környezetet.

Hogy használhatjuk ma?

A hamulúg készítése: a fahamuhoz zubogó forró vizet kell önteni (1 kg. hamuhoz 4 l víz). Ez az elegy 1 nap alatt kitisztul, a hamu le ülepszik, a sárgás színű hamulúgot le-sűrítjük. Erősen zsíroldó folyadék, alkalmazható általános tisztítószerként, áztatószerként, vagy mosószerként (5 kg-os mosáshoz 4–5 dl lúg elég)

A faházak, kerítések elszürkülésének meggátolása szintén hamulúggal történt. Az Alpok környékén ma is ezt használják. A fát néhány éves időközönként forró lúggal lemos-

ták, vagy lekefélték, így a több évszázados faházak megtartották kellemes, antik színárnyalatukat. Ehhez a hamut és a vizet 1:3 arányban egy órán át főzték, majd egy kendőn átszűrték és néhány órán keresztül állni hagyták. Citromhéj hozzáadásával sárgás, hagymahéj hozzáadásával barnásabb árnyalatot kaptak.

!!! A hamulúg maró hatású folyadék, ezért jól záródó felcímkeztet üvegben, gyermekektől elzárt helyen kell tartani. A fahamut a földre kiszórva is hasznosíthatják. Ph értéke 10–13 között van, de nagyon hamar kiegyenlítődik lúgossága, így mértékkel használva nem kell félni a föld el lúgosodásától.

El kell ismernünk, hogy ezek igen nehéz háziasszonyi munkák voltak. Ma mikor a mosógép zümmög, elgondolkozhatunk, mennyit változott a világ.

Eleinket haló poraikban is megilleti a megbecsülés, tisztelet és szeretet.

RÁSKY MIHÁLYNÉ TANÁR

KÖLTÖZÜNK!

Kedves Felsőörsiek!

Előzetesen már szó volt róla, hogy a Faluházat felújítja az Önkormányzat, így a hivatal átköltözik a Civilházba, a munkálatok idejére.

Várható kezdési idő: október közepe.

A munkálatok alatt a hivatali ügyintézési igyekezünk a megszokott módon teljesíteni, valamint az aktuális változásokkal kapcsolatban közleményben tájékoztatjuk a lakosságot.

Kérjük megértésüket!

Felsőörs Község Önkormányzat

FIGYELEM! TUDÓSZÚRÉS!

2018. OKTÓBER 12–13-ÁN
TUDÓSZÚRÉST TARTUNK
A CIVILHÁZ ELŐTT!

Részletek hamarosan a szórólapokon!

FIGYELEM! EBOLTÁS!

2018. OKTÓBER 13-ÁN EBOLTÁS
LESZ A FALUBAN!

Részletek hamarosan a szórólapokon!

Gólyalábasok a szüreti mulatságon

Szeptember 15-én megrendeztük Szüreti multság rendezvényünket az Önkormányzattal közösen. Rendhagyó módon a *Langgaléta Garabonciások* menete vezette a Civilházból a jelenlévőket. Sokan kételkedéssel fogadták fellépésüket a szüreti menetben, de kellemesen csalódtak. A menetben borral és pogácsával kínálták a csatlakozókat. A Civilházba visszaérkezve kezdődött a kulturális program. Az óvodások fellépését a *Búzavirág Népdalkör* követte. „A legszebb konyhakertek” zsűrijének díjait Szabó Balázs polgármester úr adta át. *Bakony-Veszprém Táncegyüttes* a *Somló Banda* élő zenéjével fergeteges műsort adott elő, a fellépés befejeztével Táncházbán vehettek részt a megjelentek. A *Nők Felsőörsért Egyesülete* kós-

tolójegyek ellenében biztosított finom székely káposztát és tócsit az éhezőknek. Nagy sikere volt a kézműves foglalkozásnak, amit *Juhász Judit* tartott. Ebben az évben is kaptunk szőlőt *Tóth Balásztól*, amiből a gyerekek és a felnőttek is friss mustot préselhettek.

Köszönet illet minden segítőt, aki a rendezvény sikeréért tett. Csikász Ferencné, Szabó Pálné, Kaszás László a főzésnél segített. Tóth Balásznak a szőlőért, Jázmin virágboltnak a dekorációért, az önkormányzat dolgozóinak és nem utolsósorban az egyesület tagjainak.

NŐK FELSŐÖRSÉRT EGYESÜLET

Színes estek – Nepáli krónika

Zsúfoltságig megtelt a Faluház Tanácsterme Benedek Szabolcs előadására, amely a Színes estek szeptemberi rendezvénye volt. Szabolcs és lánya, Zorka egy hónapot töltöttek Nepálban és járták körbe az Annapurna hegységet. Régóta tervezgetett álm valósult meg, amelyet hosszas előkészület előzött meg: hétvégi kirándulások, hegymászások, tájékozódás az ország viszonyairól.

Ketten két hátizsákot vittek magukkal, 15 és 7 kilósakat, alaposan meg kellett gondolni, mi az ami fontos, mi nem? Körülbelül 350 km-et tettek meg egy hónap alatt, s gyakran eltérve eredeti terveiktől, egy egészen különleges világot fedeztek fel maguknak.

Köszönjük az élménybeszámolót!

DR. PÁSZTORNÉ SIMON ANNAMÁRIA – KÖZÖSSÉGSZERVEZŐ

Szót kér a gyepek

Lakókörnyezetünk látványában jelentős szerep jut kertjeink gyepeinek. Emiatt nagyon odafigyelünk az udvaraink füves részeinek állapotára. Ha kell hetente is képesek vagyunk fűvet nyírni, hogy a kertünket mindenki szépnek lássa. Azt gondoljuk szép kertnek, amelyben sok az érdekes növény, a gyepek mindig zöld színű és rövid. Ennek az elvárásnak a kielégítése miatt, speciális fűmagokat veszünk és keressük az egzotikus növényeket. Azzal sajnos nem törődünk, hogy a szép gyepeink, a gyönyörűen virágzó cserjéink és az örökzöld fáink vajon javítják-e a környezetünk állapotát.

Az emberi fejlődéssel, így a motoros gépek és vegyszerek nagyarányú használatával, az őshonos növények egyre jobban kiszorulnak kertjeinkből, s helyüket agyonnemesített és idegenhonos fajok veszik át. A gyepeink is egyre jobban elszegényednek, mert az állandó nyírást legjobban a perjék és csenkeszek viselik el. Az ilyen gyepek ugyan egészségesnek tűnnek, mert zöldek, de igazából rendkívüli mértékben fajszegények. Nincsenek bennük kétszikű növények, egyenesszárnyú rovarok (sáska és szöcske), a méhek és a lepkék sem látogatják, de a madarak sem találnak rajta ételmelet. A folyamatosan nyírt területek térnyerésével számos rovarfaj került a kipusztulás szélére. Sajnálatos, hogy ma már az egyenesszárnyúak vezetik a kontinens leginkább veszélyeztetett szárazföldi élőlénycsoportjainak listáját. Továbbá a művelt területekhez kötődő számos madárfajnál az utóbbi évtizedben közel 50%-s állománycsökkenést észleltek. Pl. Felsőörsön is egyre kevesebb molnárfecsket figyelhetünk meg.

A jelenlegi negatív folyamatokat (fajokban történő elszegényedést) mi is fékezhetjük (még ha megállítani nem is tudjuk), ha a gyepeinkből hagyunk egy keveset a természetnek is. Ez azt jelenti, hogy az udvarunk kevésbé látogatott részét nem kaszáljuk vagy mozaikos műveléssel a kertnek minden évben más részét hagyjuk meg kaszolatlanul. Ha mindenáron ragaszkodunk a rövid gyepekhez, akkor azzal is sokat tehetünk a környezetünk állapotának javításáért, ha őshonos cserjéket (fagyal, galagonya, kökény, stb.), gyümölcsfákat és erdei fafajokat (mezei szil, csertölgy, stb.) ültetünk a kertünkbe a manapság divatos örökzöld növények helyett. Ez utóbbi esetben fontos, hogy a fákat ne vegyszerezze.

Az egészséges gyepek fontosságáról az interneten is találhatunk számos érdekes leírást. Az egyik ilyen honlapon találtam az alábbi képet, amely azt mutatja, hogy milyen volt egy kert fűnyírós időszakban és milyen lett a fűnyíró nyugdíjaztatása után. Az ilyen természetbarát kertek ugyan csak a virágzás idején szépek, de az kárpótolhat minket, hogy a természet újra otthonra talál benne.

VARGA SZABOLCS

Ugyanazon kert folyamatos fűnyírás mellett (bal oldal) és őshonos növényekkel bevetve (jobb oldal)

Forrás:
<http://www.gardenscapesbyjoanna.com/nomowlawns.html>

Legszebb kertek

Idén Felsőörsön már 5. alkalommal hirdettük meg a Legszebb Konyhakertek névre keresztelt „kertművelést népszerűsítő programot”. Miért is van ilyenre szükségünk?

Az ember a rohanó 21. században egyre inkább veszíti el kapcsolatát a természettel, azzal a világgal melyből kezdettől fogva táplálkozik, melynek az életét köszönheti - és helyez olyan értéktelen, felesleges dolgokat előtérbe, melyek a hosszú távú földi életet veszélyeztetik, megszüntethetik.

Több ezer éves kultúránkban az ember és a termőföld kapcsolata szétválaszthatatlan volt, nemcsak a megélhetést, az állandó feladatot, a keserves munkát jelentette, hanem a mindennapi hálát, boldogságot is. Aki földet művel, gyümölcsöt termeszt, virágot gondoz, az megéli azt a csodát, melyet a kétkezi teremtés ad – még ha a munkát a természet végzi is, ennek részesei lehetünk.

Hadd írjak le egy ismert székely idézetet: „Két dologban nem csalódtam: a földben és Istenben”.

Amikor zsúri társammal Rásky Imréné (Téri nénivel) járjuk a kerteket és beszélgetünk a kertművelőkkel, mindenki nagy örömmel mesél természetéről, tapasztalatairól, ötleteiről és arról a kikapcsolódásról, melyet a természetés ad neki.

A Legszebb Konyhakertek program így nem csak egy verseny, hanem egy közösség, továbbá egy nemes feladat népszerűsítése is.

És még egy fontos gondolat! Az a termék, melyet saját környezetünkben állítunk elő, a lehető legtermészetesebb módon kerül asztalunkra. Gondoljunk bele, milyen környezetkímélő ez: nem a boltban vesszük meg a paprikát, mely egy spanyolországi fóliasátorban termett, hűtőházban tárolták, több ezer kilométert utaztatták, többször átsomagolták mire mi egy nagyáruházban megvesszük, műanyag zacskóba tesszük és hazaviszük. Több ezer olajjalóriát és több tonna CO₂ kibocsátást spórolhatunk tehát azzal, hogy magunknak állítjuk elő élelmiszerünket. Emellett megannyi boldogsághormont szabadítunk fel magunkban!

Az idei versenyben 6 családi kisgazdaság vett részt:

Mészáros Imre (1. helyezett)

Bíró Géza (2. helyezett)

Siklós Viktória (3. helyezett)

Németh Gáborné (különdíj)

Simon Ferencné

Pék Józsefné

Gratulálunk minden résztvevőnek! Buzdítunk arra mindenkit, aki kertet művel, hogy vegyen részt a jövő évi versenyen, aki pedig eddig nem fogott ást, kapát, tegye meg, hisz a természetben nem csalódhat és falusiként feladatunk példát mutatni is!

A képen Németh Gáborné (Margit Néni) látható, aki 86 éves kora ellenére ma is hatalmas szenvedéllyel műveli konyha- és virágoskertjét!

ILLÉS ANDRÁS

KIRÁNDULÁS POGRÁNYBA!

**Pográny testvértelépülésünk meghívására,
kirándulást tervezünk október 20-ára!**

Indulás: 7.00 • Érkezés: kb. 20.00

Program: helyi értékek megismerése, kirándulás, ismerkedés! A jelentkezésben előnyt élveznek az általános iskolás gyerekek és szüleik.

A részvétel ingyenes!

**Várjuk jelentkezését Szöllősné Erikánál:
87/577-210-es számon az önkormányzatban!**

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

RINGATÓ!

Kisgyerekes anyukák figyelem!

Kéthetente **pénteken** (minden páros héten)
9.00-tól zenés **Ringató** foglalkozás indul a
legkisebbeknek a Civilházban!

Következő alkalmak: október 12., október 26.

Tartja: Rábaközi Rita, védjegyvesztésvezető

Ára: 1000Ft

Várunk mindenkit szeretettel!

FELSŐÖRS OKTÓBERI
PROGRAMJAI 2018.

Október 6. 7.00: Felsőörsi nyolcas teljesítménytúra, Civilház
Október 12. 9.00: Ringató, Civilház
Október 20. 7.00: Kirándulás Pogrányba
Október 23. 17.00: Ünnepi megemlékezés, Iskola
Október 26. 9.00: Ringató, Civilház

A MŰSORVÁLTOZÁS JOGÁT FENNTARTJUK! A RENDEZVÉNYEKEN KÉP-ÉS HANGFELVÉTEL KÉSZÜLHET!
INFÓ: FELSŐÖRS KÖNYVTÁR,
SZABADSÁG TÉR 2. 70/320-68-54.
KONYVTAR@FELSOORS.HU

**FELSŐÖRS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÜNNEPI
MEGEMLÉKEZÉSÉRE**

HELYSZÍN: AZ ISKOLA TETŐTERE
IDŐPONT: 2018.10.23.17.00

MŰSOR:

HIMNUSZ

ÜNNEPI KÖSZÖNTŐT MOND SZABÓ BALÁZS
POLGÁRMESTER

A TIT VÁCI MIHÁLY IRODALMI SZÍNPAD ÜNNEPI
MŰSORA
SZÓZAT

FÁKLYÁS FELVONULÁS A HŐSÖK KERTJÉHEZ,
MAJD KOSZORÚZÁS FELSŐÖRS CIVIL
SZERVEZETEIVEL

**EMLÉKEZZÜNK AZ 1956-OS
FORRADALOM ÉS
SZABADSÁGHARC HŐSEIRE!**

A MŰSORVÁLTOZÁS
JOGÁT FENNTARTJUK!
A RENDEZVÉNYEKEN
KÉP-ÉS HANGFELVÉTEL
KÉSZÜLHET!

Gólyahír

Kedves Nénik, Bácsik!

Szeptember 18-án, 4650 grammal és 54 cm-rel láttam meg a napvilágot, anyukám Szöllős Réka, apukám Takács Balázs és a rokonság legnagyobb örömeire.

Üdvözlettel:
Takács Bende,

Felsőörs,
Körmeny P. u. 40.
szám alatti lakos

Gólyahír

Örömmel értesítünk mindenkit, hogy 2018. szeptember 3-án megérkezett hozzánk nagy boldogságunkra gyönyörű kislányunk Somogyi Liza. Édesanyja: Somogyi-Strenner Viktória, édesapja: Somogyi Gábor.

Szeretettel gratulálunk
szerkesztőségünk
nevében! Várjuk a
további gólyahíreket!

